

nejših točkah prenarjena in prenarredba od cesarja potrjena. Glavne točke so sledeče:

1. Liberalci so prej katoliške, verske šole spremenili v brezverske. Zato se je zgodilo, da so katoliškej kristijanskej deci postavljali celo judovskih učiteljev, lutrovskih ali brezverskih, najboljše na Dunaji, na Českem itd.

Temu prihaja sedaj § 48 prenarjene šolske postave v okom. Kder je deca zvečinoma katoliška, mora biti vodja šolski katoličan. On mora tudi skušnjo imeti, da zna v potrebi krščanski nauk učiti in je dolžen zraven biti, kedar bo šolska mladež verske vaje opravljala, n. pr. k spovedi, sv. obhajilu šla.

Mnogo žalostij so dobri kmetski ljudje uže imeli, ker so učitelje morali trpeti ki se niso dobro obnašali ter starim in mladim bili v pohujšanje in v sramoto tovaršem.

Prenarjena šolska postava ponuja v § 54 pomoči, ki zahteva od učitelja tudi zunaj šole dobrega obnašanja. Kdor bi se tukaj pregrešil, ta bi prišel sedaj v hude preiskave, zadrege in kazni. Pridnim učiteljem pa ta paragraf ni nevaren; kajti pristavljeno je, da se nobeden stalno nameščen učitelj ne sme odstaviti brez redne disciplinarne preiskave. Malopridnim učiteljem pa je potrební strah narejen.

2. Veliko nevolje pouzročila je nova šolska postava s tem, da so bili starši kaznovani, če so svoje 13- in 14-letne faute ali dekleta doma pri kakem potrebnem delu pridržavali. Sicer je minister tu pa tam dovolil, da smejo otroci časih doma ostajati, pa to je stalo starše veliko potov in prošenj. Temu je sedaj konec storjen. Sicer zaukazuje tudi novi § 21 šolanje do konca 14. leta. Toda staršem se mora, ako to zahtevajo, dovoliti 13- in 14-letne otroke doma pridržavati. Zamuda se pa ima popravljati s tem, da takšne otroke v šolo pošiljajo vsaj pol leta (n. pr. po zimi in so po leti lahko doma) ali do poludne ali vsaj nekaj dni v tednu. Takšni odraščeni šolarji se morajo podučevati v posebnih oddelkih.

3. Največ bremen delalo je ljudem stavljenje novih šol in povekševanje starih učilnic. V tej reči velevali novi § 59, da morajo povsod poskrbeti za novo šolo, kder zaporedno v petih letih poprek naštejejo več kakor 40 šolarjev v okrožji ene ure, ki so sedaj prisiljeni dalje, kakor 4 kilometre v šolo hoditi.

Koliko otrok da se more enemu učitelju odmeriti, to kaže novi § 11. namreč: ako pride v celodnevnom podučevanju v treh zaporednih letih na enega učitelja 80 učencev, tedaj se mu mora skrbeti za drugega učitelja, in če 160, za tretjega. Tedaj le, ako se v povedanej meri pomnoži število učencev, dolžne so šolske srenje in šolske oblasti prirediti večjo šolo in novega učitelja. Pa tudi tukaj si lahko še pomagajo s poludnevnom podučeva-

njem, ki je po § 7 tudi dovoljeno. Kder toraj zlasti na kmetih kaže upeljati samo poludnevni poduk tako, da nekaj dece zjutra, nekaj pa večerka šolo obiskuje, ga lahko uvedejo. No, in tukaj smejo enemu učitelju odmeriti do 100 učencev, preden treba skrbeti za drugega. Sploh pa se pri odmeri otrok za enega učitelja, kedar se preiskuje, jeli treba večje šole in še drugega učitelja, ne smejo vštovati učenci 13. in 14. leta, ampak samo šolarji v 7., 8., 9., 10., 11. in 12. letu starosti.

To so najvažnejše točke prenarjene šolske postave. Zahvaliti jih imamo grofu Taaffeju, ki je v gosposko zbornico poklical dovoljno število konservativcev, dalje českim, poljskim in nemško-konservativnim poslancem, s katerimi so glasovali tudi slovenski, med njimi baron Goedel, g. Herman in dr. Vošnjak. Šolska bremena so znatno polajšana! Treba je, da se postava točno izvršuje.

## Gospodarske stvari.

Prvo občno zborovanje „Cesarjevič Rudolfovega sadjerejskega društva za Spodnji Štajer.“

V nedeljo popoldne 20. t. m. se je v Šentjurji ob južni železnici zbralo, dasi je deževno vreme, nad šestdeset prijateljev sadjerejstva iz raznih krajev in stanov.

Društveni ravnatelj g. dr. Gustav Ipavič izrazi svojo zadovoljnost o mnogobrojnej udeležbi — pri tako slabem vremenu, ter pozdravlja nazoče otvori prvi občni zbor „Cesarjevič Rudolfovega sadjerejskega društva za Spodnji Štajer.“ Prehajaje k poročilu o društvenem delovanju opomni, da se je iz poprejšnjega sadjerejskega društva namenjenega šentjurskej župniji (fari), pretvorilo in razširilo v sedanje društvo, ki razteza svoj delokrog na ves Spodnji Štajer. Prejšnja društvena pravila so se primerno prenarredila. Njegova visokost cesarjevič Rudolf je dovolil, da se sme tudi to razširjeno društvo, kakor prejšnje, po Njegovem imeni „Cesarjevič Rudolfovo“ in društveni vrt „Štefanijevi vrt“ imenovati.

Društvo je od trške občine vzelo „trški pašnik“ „gmajno“ v spodnjem trgu, ki meri nad jedno oralo (joho) v najem, ga globoko (75 ctm.) prekopa in z latami ogradiť dalo. Divjakov se je po — in presadilo 14000, okoli 2000 se jih je razdelilo posestnikom, okoli 4000 se jih je požlahtnilo, za 8000 cepičev razdelilo.

Predelovanje „gmajne“ v vrt, ograjenje in vse druge potrebščine so prizadjale 680 fl. stroškov, predno se je vrt tako lepo priredil, kakor je zdaj; večino teh visokih stroškov pa so zrtovalni in domoljubni tržani Šentjurčani nosili sami že pri prejšnjem društvu, za kar jim gre

po pravici vsa zahvala. G. dr. objavi potem nekatera važnejša društvu došla pisma n. pr. onega od glavnega pobočnistva Njega visokosti cesarjevič Rudolfa, od ml. knezo-škofa J. M. Stepischnegg-a.

Društvo se je obrnilo za podporo do ministerstva za poljedelstvo; prošnje je osobno izročil državnemu poslanec g. dr. I. Vošnjak, ter jo toplo priporočal; g. minister je društvu obljubil podpore. Prošnje za podporo so se poslale tudi na vse okrajne zastope in posojilnice na Spodnjem Štajerji. — Tu naj omenim, da so se nekatere prošnje, komaj razposlane, vže rešile, in to ugodno rešile za naše društvo; med temi je slavno imenovati okrajni zastop celjski, posojilnico celjsko in posojilnico sevniško. Od drugod pa se ugodne rešitve razposlanih in še razpošiljajočih se prošenj še pričakujejo. —

H koncu g. ravnatelj še navdušuje in vse vabi — opominjajoč na tehten izrek našega presvitlega vladarja: „Sò združenimi močmi“ — na skupno delovanje, ter navdušeno zakliče presvitlemu cesarju trikratno „slava“, kar med navzočimi živo odmeva.

Iz blagajnikovega poročila g. Franc Praunseis-a se povzema, da je društvo, od kar se je preustrojilo, imelo 192 fl. dohodhov; stroškov pa 154 fl. 13 kr. Udov šteje društvo do sedaj nad 200. —

V pregledovalce računov se volijo: Gg. Matija Kavčič, Franc Kartin in Franc Vučnik.

Iz podučljivega in živahnega govora g. Iv. Boštjančiča naj slede tukaj le glavne poteze. Govoril je o pridobitvi in popravljani pečk za sejanje, o gojitvi mladih drevesc, o presajanju mladih drevesc, o požlahtnenju drevesc, o zasajanju in presajanju večjih drevesc, kakšna drevesca naj se sadé in od kod naj se dobivajo, kam naj se posajajo, kako naj se snažijo drevesca, in o napravi drevesnic. Njegov govor bil je pohvalno sprejet.

G. dr. Ipavic priporoča navzočim mnogoštevilno zbranim kmetovalcem in drugim, ki bi vtegnili biti v eni ali drugi reči gledé sadjereje v zadregi, da naj se zaupljivo obrnejo do društva, ono jim bo šlo vsestransko po svoji moči na roko; priporoča tudi, da si naj vsak, komur je priložnost, ogleda vrt in nasade veččega sadjerejca Vizjaka, po domače Pečovšeka v Teharski fari.

G. M. Vizjak — Pečovšek izreče, da je pripravljen vsakemu pokazati vrt, raznotere nasade, in podučiti v tej ali oni reči, ki spadajo v to stroko, ter da ga bo veselilo če bo mogel komu kaj postreči.

Po odborovem sklepu priporočata g. dr. Ipavic in vitez Berks, da današnji občni zbor g. dr. Haffner-ja in g. grofa Attems-a z ozirom na obilne zasluge, ki sta si jih ta dva gospoda

za sadjerejo pridobila, imenuje kot častna uda našega društva. Oba ta predloga se gladko sprejmeta.

Tajnik društveni govori potem o potrebi poverjenikov po vseh večjih krajih Spodnjega Štajerja, da bo mogoče uspešnejše in obširnejše delovati, opisuje dolžnosti poverjenikov, ter priporoča pismeni predlog, ki ga je doposlal g. Franc Žiher, predsednik ptujskega učiteljskega društva, kateri nasvetuje nastavljenje poverjenikov.

Ta predlog se sprejme, ter se takoj za posamezne kraje nasvetujejo poznani, marljivi sadjerejci ali vneti domoljubi in prijatelji sadjereje ali gospodarskega napredka sploh in sicer po jednega ali dva skupno, katera naj edino delujeta društvu na spreh.

Ko so se po daljšem nasvetovanju odbrali poverjeniki za kakih dvajset krajev, se po navetu g. dr. J. Serneca iz Celja nadaljna izvolitev poverjenikov prepusti ravnateljstvu. — O izvoljenih poverjenikih se bo poročalo toraj pozneje enkrat.

Tajnik obznani na dalje drugi društvu došli pismeni predlog g. Franc Praprotnik-a nadučitelja pri D. M. v Pušavi nad Mariborom, kateri želi, da naj bi društvo pošiljalo sadjereje večče, spretnne učitelje v počitnicah v razne občine, (ker vsak učitelj ni imel priložnosti se v sadjereji spretno izuriti) da bi ondi podučeval šolsko mladež in druge odrasle z besedo in djanjem, poučeval naj bi v šolskem (ali pa kakem drugem) vrtu praktično, vsako delo kazal in razlagal.

Grajsčak vitez Berks dodaja temu predlogu še sledeče: Ker smo se danes prepričali, da je g. Iv. Boštjančič spreten učitelj v sadjereji, da je ne le zmožen v sadjereji dobro podučevati, temveč da je zmožen podučevati v domačem, kmetovalcem in sadjerejcem na Spodnjem Štajerji umljivem slovenskem jeziku, kar smo do sedaj težko pogrešali, se ravnateljstvu nalaga, da ono na merodajnem mestu doseže, da se g. Boštjančič imenuje potovalnim učiteljem, ter da se mu za to delo odloči plačilo, kakor drugim potovalnim učiteljem v tej stroki; na dalje da društvo poizvé več takih spretnih učiteljev, ter jih enako priporoči.

Ves ta razširjeni predlog se sprejme.

Za tim predlaga g. Mihael Vošnjak iz Celja, da naj bi se o prihodu cesarjevem tudi naše društvo v deputaciji poklonilo preljubljenemu našemu vladarju.

Ta predlog se z odobravanjem sprejme in se po g. Vošnjakovem predlogu tedaj volijo gg. dr. Gustav Ipavic, vitez Berks, Fr. Kartin, Fr. Praunseis in Matija Kavčič, kot zastopniki društva, ki se bodo šli cesarju poklanjat.

Ko še g. dr. Josip Sernec iz Celja za obilni trud pri vodstvu društva in današnjega zboro-

vanja izreče zahvalo ravnatelju g. dr. Ipavicu, se sklene prvo zborovanje „Cesarjevič Rudolfovega sadjerejskega društva za Spodnji Štajer.“

Valentin Jarc,  
tajnik.

**Premiranje bikov** in jih licenciranje vrši se za Mariborski in sv. Lenartski okraj prihodnjega meseca junija, to pa na večih krajih, da bode posestnike leži stalo: v trgu sv. Lenartskem 5. junija ob 10. uri predpoldnem na dvorišči gostilničarja g. Matije Poliča, v Mariboru 8. junija ob 7. uri zjutra na vojaškem vadišči za občine levega obrežja, ob 1/2 10 uri za občine desnega obrežja na dvorišči g. Lorberja v sv. Magdalenskem predmestju, in še tisti den v Slivnici ob 2. uri popoldne za tamošnje sretnje, 9. junija ob 7. uri zjutra v Selnici ob Dravi in ob 2. uri popoldne pri št. Ilji v Slov. goricah.

**Cena hmelju** je nategnila, Žateški hmelj velja 275—285 fl. 50 kilo.

**Sejmi.** 1. junija Vojnik, 2. junija Ptujška gora, 4. junija Jurklošter, Tinsko.

## Dopisi.

**Iz Ptujja.** (Cesar-Jožefova svečanost.) [Dalje]. Koliko „nemškega“ ljudstva se je sešlo pri tej demonstraciji! No mi pač poznamo vse te ljudi. Zbobnali so skupaj nemčurske kričače, ki jih vže do dobrega poznamo in prišlo je tudi nekaj ljudstva iz kmetov, toda iz gole radovednosti. Ali ne veste, koliko vencev ste privlekli na kolodvor, ter jih siloma kmetom na rame obešali, ali kako so ti vence od sebe suvali in vam marsikatero debelo potisnili pod nos? Da vam bode nemčurski župan Marinič, šentvidski babnež Šoštarčič, in brbljavi št. Janški „Löschnigg“ vence prinesel, o tem nismo dvomili. Ali povejte nam kakega drugega moža? Tudi nismo dvomili, da dobite nekaj ljudi, ki bodo šli zastoj jest in pit, ali kako ljudstvo je to? To so ljudje, ki jih dobite za vsak posel; če ga plačate, stori vse. „Toda može, ki pri ljudstvu kaj veljajo, teh niste imeli pri svojih mizah, t. j. jedra našega ljudstva niste imeli.“ Povejte vi kričači vsaj nekaj imen, t. j. tacih mož, ki kaj veljajo od tistih 80 kmetov, katerih je prišlo Vaših pet lizat. Kar dalje to „slavnost“ zadene, nas ne briga mnogo, samo to moramo svetu še povedati, da je vaša gospoda, kakor se sami imenujete, na minoritskem trgu kričala „pereat“, t. j. proč z njimi in isto tako pred „Narodnim domom“. Je li mar to tudi izobraženost? Sram vas bodi! Kdo pa je bil, ki je to kričal? Nemški, mariborski gimnazijski dijaki, kateri so tudi položili vence na Jožefov spomenik. Kaj

bi storili s slovenskim dijakom, ki bi se drznil jednake demonstracije vdeležiti se! Kaj bode rekel mariborski ravnatelj k takemu početju svojih učencev? Tudi se nam čudno zdi, da se je tukajšnje veteransko društvo te demonstracije vdeležilo! Ali temu društvu ni znano, da se demonstracij ne sme vdeleževati? Ali tem možem ni znano, da so se s tem pravila prekorlačile? Toliko za denes.

**Iz Celja.** (Deputacija za sprejem cesarja). Dne 20. majnika se je v dvorani Celjske čitalnice od navzočih zastopnikov kmetških občin sodnijskih okrajev: Celje, Laško, Šmarje, Konjice, Slovenjgradec, Šoštanj, Gornji-grad in Vrnsko volila deputacija, koja bo dne 11. julija t. l. se predstavila cesarju v Celji kot deputacija kmetških občin omenjenih sodnijskih okrajev. V to deputacijo so se sledeči gospodje volili. Za celjski okraj: župani Bračić Miha, Smodej Janez, posestniki: Vizjak Miha, Lipovšek Franc. Za laški okraj: župani Guček Franc, Kačič Jernej. Za Šmarjski okraj: župani Podgoršek Franc, Oevirk Jaka. Za konjski okraj: župan Gradišnik Jernej, posestnik Rudolf Janez. Za Slovenjgraški okraj: Načelnik okrajnega zastopa Bart Janez, župan Vivod Janez. Za šoštanjski okraj: Načelnik okrajnega zastopa Skubic Franc, posestnik Vošnjak Ivan. Za gornjigradski okraj: Posestniki Lipold Jože, Spende Jakob in za vrnski okraj: Posestniki Prislanc Franc (Braslovce), Šorn Gašpar. — Za govornika je voljen gospod Lipold Jože iz Mozirja. Prošnja, da se sme ta deputacija presvitlemu cesarju predstaviti, se je že na dotičnem mestu vložila. Samo ob sebi se razume, da bo nagovor se vršil v naši mili slovenščini!

**Od sv. Barbare v Haložah.** (Poštenjak — nadučitelj.) Poročati imam danes tužno vest, da smo v sredo pred Binkošti črne materji zemlji zročili prezgodaj za vse, ki so ga poznali vmrlega vrllega poštenjaka, izvrstnega rodoljuba in nepremakljivega značajnika, kakšni se le redkokedaj med prostim ljudstvom nahajajo, namreč Šturmbregar Franca v Gruškovci, komaj še 48 let starega. Pokojni je bil podpredsednik krajnega šol. sveta, več let obč. predstojnik in okrajni zastopnik ptujškega okraja. V vsakem obziru, čeravno so ga mnogokrat hude zmotnjave od različnih strani premagati hotele, ostal je pokojnik jeklen značaj. Naj ga v hvaležnem spominu ohrani vsak poštenjak osobito Slovenec! Bodi mu zemljica lahka! K tej žalostnej vesti imam pa še poročati neko drugo, koja se je malo časa pred omenjeno vršila. Vršila se je namreč volitev v obč. zastop. Neki ptujski kričači, posestva tukaj imajoči, sklenoli so namreč bili v zvezi s tukajšnjim g. nadučiteljem, kmete našuntati in sami tako voliti, ka v obč. odbor ne bi bil